

Ekonomia polityczna protekcjonizmu

Jan J. Michałek

Co to jest ekonomia polityczna polityki handlowej?

- W wielu krajach polityki handlowej nie da się racjonalnie wyjaśnić na gruncie ekonomicznym: wysoki poziom protekcji, ochrona sektorów konkurencyjnych lub schyłkowych, nieoptymalne instrumenty;
- Czy jest wynikiem niewiedzy lub złej woli polityków?
- Ekonomia polityczna polityki handlowej: wyjaśnienie rzeczywistych motywów działania polityków
- Polityka handlowa ma charakter endogeniczny; jest wynikiem przetargów i kompromisów wewnątrz demokratycznego społeczeństwa

Lobbing

- Działanie grup nacisku na rzecz własnych racji: oddziaływanie na decyzje
- Od końca lat siedemdziesiątych – modelowanie mechanizmów tworzenia polityki handlowej
- Koncepcja politycznej (nie ekonomicznej) efektywności: zwiększenie szans wyboru danej partii
- Trudności w empirycznym potwierdzeniu tych teorii

Ogólny mechanizm ekonomii politycznej

- Mancur Olson – prekursor ekonomii politycznej polityki gospodarczej,
- *Collective action*, które jest dobrem publicznym: skutki działania grup nacisku dotyczą całego społeczeństwa, nie tylko tych grup,
- Przykład lobbingu na rzecz cła na wyroby hutnicze: strata konsumentów w całej gospodarce przekracza zyski wąskiej grupy producentów, ale ponieważ strata każdego konsumenta będzie minimalna, nie będą oni przeciwdziałać takiej polityce
- Małe, a dobrze zorganizowane i poinformowane grupy mogą istotnie oddziaływać na politykę państwa – zbiorowa działanie

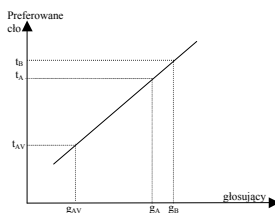
Koncepcja median voter

- Przeciętny głosujący
- Model demokracji bezpośredniej (np. Szwajcaria): poziom protekcji jest ustalany w bezpośrednim głosowaniu
- Średni poziom taryfy jest ustalany przez maksymalizację użyteczności średniego głosującego
- 1984, Mayer wykazał to analitycznie

Wpływ preferencji elektoratu na poziom stawek celnych

© JJ Michalek

Osł pozioma: przedstawiciele społeczeństwa, według preferencji od niskich do wyższych cel;
Jeżeli partia B zaproponowałaby stawkę celną t_B to inna partia (A) zaproponowałaby niższą stawkę (t_A) i tym samym przejęła cały elektorat preferujący niższą stawkę, czyli prawie wszystkich głosujących.
→ kolejne partie zwiększają swe szanse na wygranie wyborów zbliżając się do stawki t_{AV} , maksymalizującej użyteczność średniego głosującego (g_{AV}).

Grupy interesu a polityka handlowa

- Model Findlaya-Wellisza – gra prowadzona przez właścicieli czynników produkcji – lobby na rzecz wprowadzania ceł
- Anne Krueger – *rent seeking*
- Nowsze analizy – wpływ gromadzenia przez grupy interesu środków na lobbings na podejmowane decyzje – Magee, Brock i Young (1989)

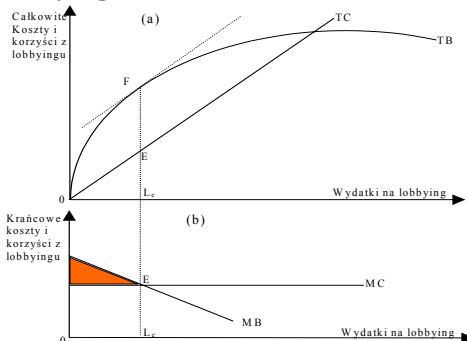
Ogólny mechanizm ekonomii politycznej – Magee, Brock, Young (1989)

- Rysunek pokazuje koszty i korzyści z lobbingsu
- Prosta TC jest nachylona pod kątem 45 stopni – nie ma kosztów stałych (organizacyjnych) prowadzenia nacisku
- Funkcja TB obrazująca korzyści jest rosnąca – dodatkowe nakłady na lobbings zwiększają korzyści grupy nacisku, ale w coraz mniejszym stopniu
- Równowaga w punkcie, gdzie odległość między krzywymi jest największa (L_E)
- Równowagę tę pokazano również poprzez zrównanie MB z MC, ciemny trójkąt pokazujący całkowite korzyści netto analizowanej grupy nacisku

Koszty i korzyści wynikające z lobbingsu

© JJ Michalek

Aktywność na rzecz lobbingu a poziom endogenicznej taryfy celnej

- Oś pozioma: poziom taryfy celnej
- Oś pionowa: liczba głosów uzyskiwanych przez partię opowiadającą się za protekcją
- Krzywa OG: przyrost głosów wraz ze wzrostem t . Jest to krzywa rosnąca o malejącym nachyleniu, ponieważ efektywność uzyskiwania dodatkowych głosów zmniejsza się przy coraz wyższych poziomach taryfy (zgodnie z koncepcją średniego głosującego).
- Krzywa OL: efekt zniekształcenia wywołany przez coraz wyższe cła: silniejsza redystrybucja dochodów, zniekształcenia cenowe, straty dobrobytowe i opór głosujących za polityką liberalną – strona kosztów
- Równowaga, gdy odległość między OG a OL jest największa ($MB=MC$)

Zależności pomiędzy zachowaniem partii protekcjonistycznej a poziomem taryfy celnej

© JJ Michalek

